

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NATIONAL
SENIOR CERTIFICATE**

KREITI YA 12

SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA BOBEDI (SAL)

LEPHEPHE LA BOBEDI (P2)

EXEMPLAR 2008

MEPUTSO: 80

NAKO: 2 DIIRI

PALOMOKA YA MATLAKALA A DIPOTŠIŠO KE 5.

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Lephephe le, le arotšwe ka dikarolo tše THARO e lego A, B le C.
KAROLO YA A: Ditaodišo
KAROLO YA B: Ditšweletšwa tša tirišano tše telele
KAROLO YA C: Ditšweletšwa tša tirišano tše kopana
2. Bala dipotšišo ka tlhokomelo gore o se hlhlathe.
3. Araba potšišo e TEE fela karolong ye nngwe le ye nngwe.
4. Taodišo e rulaganywe ka lenaneo la go swana le mmepe wa monagano goba lenaneo leo le ka go thušago go rulaganya. O tla fiwa meputso ya go rulaganya le palobohlatse.
5. Hlokomela morero le sebopego sa sengwalwa se sengwe le se sengwe go ya ka go fapana ga dinyakwa tša sona.
6. Dingwalwa ka moka di ngwalwe ka Sepedi.

KAROLO YA A: DITAODIŠO**POTŠIŠO 1**

Kgetha e TEE ya dihlogo tše di latelago gomme o ngwale mantšu a 200 go iša go a 250 ka yona.

1.1 Bafsa le diokobatši.

O ka bolela ka tše di latelago ge o rata:

- Ka fao diokobatši di amago maphelo a bafsa ka gona.
- Tšhomišompe le kotsi ya tšona.

[40]**GOBA**

1.2 Ngwaga wa 2010 ke lehumo go Mafrika-Borwa. Wena o reng?

Tše dingwe tša dintlha tše o ka ngwalago ka tšona ge o nyaka ke tše:

- Tšweletšo ya mešomo.
- Kgodišo ya ekonomi.
- Kaonafatšo ya ditirelo.

[40]**GOBA**

1.3 Lebeledišiša seswantšho se, gomme o ngwale taodišokanegelo yeo hlogo ya yona e lego 'Le bona ba a kgona'.

O ka bolela ka tše di latelago:

- Batho ba go se itekanele dikolong.
- Batho ba go se itekanele mešomong.
- Batho ba go se itekanele dipapading.

[40]**GOBA**

1.4 Mogwera wa ka yo a nago le HIV/Aids e sa le mogwera wa ka.

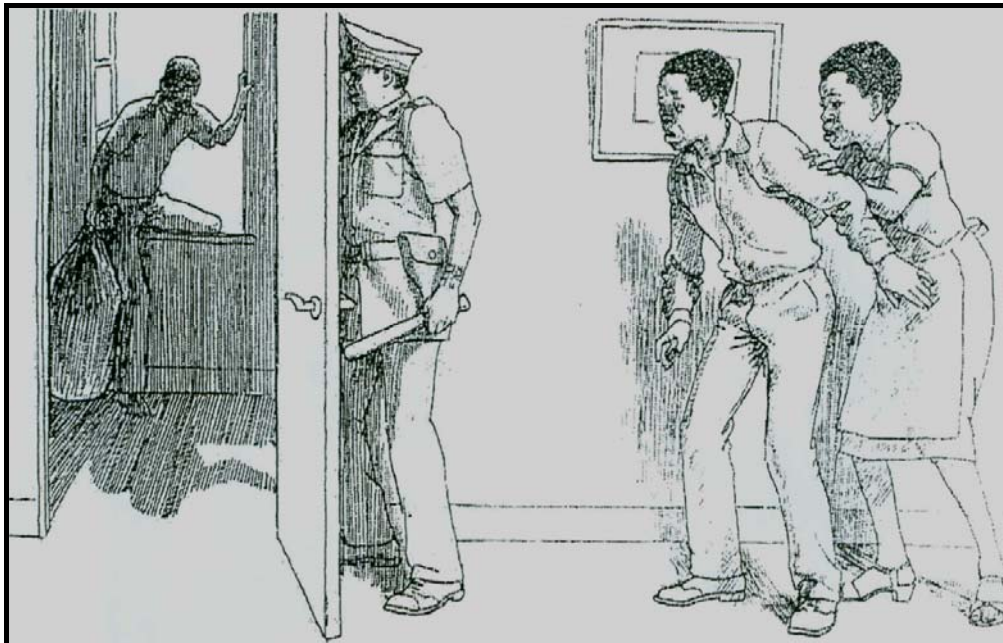
Ge o rata o ka bolela ka dintlha tše di latelago:

- Kamogelo le tlhokomelo.
- Dikeletšo tše o ka mo fago.

[40]

GOBA

1.5 Hlaloša se o se bonago mo seswantšhong seo se latelago. Efa taodišo ya gago hlogo.

[40]

GOBA

1.6 Filimi ye ke e ratilego.

[40]

PALOMOKA KAROLO YA A:

40

KAROLO YA B: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE TELELE

POTŠIŠO 2

Kgetha se TEE sa dingwalwana tše di latelago gomme o ngwale mantšu ao e ka bago a 80 go iša go a 100, ka sona (diteng fela).

2.1 O rata go ithutela dithuto tša bongaka go ye nngwe ya diyunibesithi tša ka mo nageng. Ngwala lengwalo la go kgopela sekgoba sa go tsenela dithuto tše go yunibesithi yeo o ikgethetšego yona.

[20]

GOBA

- 2.2 O be o le gona ka phapošing ge yo mongwe wa baithuti a fetolana le morutišigadi ka tsela ya lenyatšo. Ngwala **pego** ya semmušo yeo o begelago ba lekgotlataolo la sekolo ka ga tiragalo yeo. [20]

GOBA

- 2.3 Maitshwaro a bafsa ba lehono a a makatša. Ngwala **poledišano** magareng ga Raisibe le Mokgadi mabapi le taba ye. [20]

GOBA

- 2.4 Mogwera wa gago o hweditše kgobalo gomme o robetše bookelong. Mo ngwalele **lengwalo la go mo kgothatša**. [20]

PALOMOKA KAROLO YA B: 20

KAROLO YA C: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO/TSEBIŠO/MELAETŠA**POTŠIŠO 3**

Kgetha se TEE sa ditšweletšwa tše kopana tše di latelago gomme o ngwale mantšu a 60 go iša go a 80, ka sona.

- 3.1 Batswadi ba gago ba go direla moletlo wa matswalo. Thala **karata** o be o ngwale **molaetša** wo ka wona o memago baithuti ba mphato wa gago go tla go thaba le wena ka letšatši leo. [20]

GOBA

- 3.2 Ba Kgoro ya Maphelo ba tlile go etela motse wa geno go ruta setšhaba ka ga bolwetši bja HIV/Aids. Ngwala **maphephetsebiši** o begele setšhaba ka ketelo yeo. Laetša dintlha tše:
- Lefelo
 - Nako
 - Tšatšikgwedi
 - Morero/Molaetša
- [20]

GOBA

- 3.3 Sekolo sa lena se rerile go tšea leeto la go ya lewatle. Ngwala ditaelo tšeo di tla fiwago baithuti ge le fihla lewatleng. [20]

PALOMOKA KAROLO YA C: 20

PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 80